

ИЗ ОНОМАСТИКЕ ЗАПЛАЊА – МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

У раду је представљен систем мушких личних имена у једном делу Заплања, с краја 19. века. База истраживања односи се на четири села из поменуте географске и административне области – Гарe, Горњи Душник, Доњи Душник и Копривница, а грађа је екскерпирана из *Регистра матичне књиге рођених*. Антропоними су за потребе овог истраживања разврстани према пореклу на хришћанска, словенска и друга имена, чиме је указано и на њихову бројност и учесталост. У другом делу рада дата је семантичка анализа екскерпираног корпуса с циљем да се укаже на богатство и разноврсност антропонимског система Заплања с краја 19. века. Овај податак од великог је значаја с обзиром на то да је данас ова област слабо насељена, а је број становништва за само нешто више од 100 година опао је чак пет пута.

Кључне речи: Заплање, ономастика, антропонимија, мушка лична имена, порекло имена, семантичка анализа.

1. УВОД

Предмет рада представља инвентар мушких личних имена забележених у једном делу Заплања, тачније у четири села, и то у последње две деценије 19. века. Грађа је екскерпирана из *Регистра матичне књиге рођених*, који се чува у Архиву Општине Гаџин Хан, и броји преко 150 различитих мушких антропонима. Бележена је и њихова фреквенција, па број потврда ових антропонима износи нешто више од 600. Циљ нам је да, на примеру одабраног материјала, представимо и семантички анализирамо лична мушка имена с краја 19. века, тачније из периода 1880–1900. године. Разлог за бављење оваквом тематиком лежи у томе да антропонимија Заплања до данас није представљена научној јавности, осим једног рада који се бави семантичко-мотивационом анализом личних надимака у Гаџином Хану (в. САВИЋ 2024). Други разлог проистиче из чињенице да је број становника у Заплању, а посебно у селима чијом се грађом бавимо, драстично опао, па су

¹ sandrasavic0302@gmail.com

² Овај рад финансирао је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије према Уговору број 451-03-136/2025-03/200174 године, који је склопљен с Институтом за српски језик САНУ

овакви радови од великог значаја као сведочанство једног минулог времена. Сматрамо да је опсег од 20 година довољан да се прикаже систем мушких личних имена који је у том периоду забележен на поменутој језичкој и географској територији, чиме ће се указати на модел именовања мушкараца који се, као доминантан, издвојио на крају 19. века.

Географски простор за који смо се овом приликом определили чине четири запаљска села, и то Горњи Душник, Доњи Душник, Гарe и Крас-тавче. Ова села припадају Горњем Запаљу, које се налази између Суве пла-нине и Бабичке горе и простире се с леве и десне стране регионалног пута Ниш – Гацин Хан – Боњинце (СИМОНОВИЋ 1982: 31).

Разлог оваквом одабиру лежи у чињеници да су ова села у 19. веку, као и на почетку 20. века, била веома насељена, о чему је посведочено у *Регистру Матичне књиге рођених*. Нажалост, данас је стање потпуно другачије, па у овим селима укупно има нешто више од 500 становника.³

Све учесталије миграције ка граду, тежак положај људи на селу, немаш-тина и тежња за бољим егзистенцијалним условима, узели су свој данак, па је број становника драстично и неповратно опао. Овим малим прилогом на-стојимо сачувати податак да је пре само нешто више од једног века Запаље било умногоме насељеније (на конкретном узорку од четири суседна села), али да је такво стање већ почетком 21. века у потпуности промењено.

2. Анализа грађе

Српски антропонимијски ономастикон потиче још из прасловенског је-зика (ГРКОВИЋ 1983: 35).⁴ Како истиче Љ. Ћирић (1997: 326), ономастикон личних имена, који потиче још из општесловенске заједнице, састојао се најпре из мушких и женских личних имена, која су могла да буду пуна или краћа, као и хипокористична. Затим следе имена по оцу (патроними) за мушкарце, и имена по мужу за жене. Оно што је карактеристично за српски именослов 19. века, јесте чињеница да су се деци ретко када давала имена страног порекла.

³ Према попису из 2022. године, у општини Гацин Хан укупан број становника је 5850. У поменутим селима, која су предмет нашег истраживања, стање је следеће: Доњи Душник има 428 становника, Горњи Душник 94, Краставче 24, док је у селу Гарe само 9 становника. (Ово је податак из 2022. године. Нажалост, данас је број становника мањи).

Примера ради, увидом у податке из пописа који је на територији Републике Србије спроведен 1948. године, број становника у Запаљу био је преко 26 000. Поменута села укупно су имала око 2 500 становника.

⁴ „Значење српских личних имена посматрано од најранијих времена до данас неодвојиво је везано за прасловенски ономастикон, а дубље гледано за индоевропски. Међутим, значења личних имена нису везана само за индоевропско значење целог ономастикона него за универзална значења и повезаност основних значења међу именима целог света” (ГРКОВИЋ 2004: 45).

Лично име је индивидуални језички знак „по коме се новорођено лице диференцира од осталих чланова породичне и људске заједнице. Пуно лично име је административно, званично име особе које се уписује у црквену или општинску књигу рођених” (ЖУГИЋ 2016: 97). Према речима М. Гочанин (2009: 130), „антропоним чине компоненете којима се лице именује формално-граматички и семантички. На тај начин се обједињава творбена структура и ономотолошко значење имена”.

Избор имена које се по рођењу додељује детету уско је повезан с историјском и православном традицијом, затим и са народним веровањима, обичајима, као и с комплексом чинилаца који су социјалног, психолошког или естетског карактера (КРСТАНОВА 2009: 72).

Систем антропонима који улази у предмет наше анализе разврстан је, првенствено, према пореклу мушких личних имена. Лична имена из четири заплањска села анализирана су и са семантичког аспекта. Чињеница је да се код свих народа света име сматрало за неодвојив део човека, те да значење речи од којих је настало име служи да заштити оног ко носи име, али и да новорођенчету подари особину која се налази у речи узетој за основу самог антропонима, сматра М. Грковић (2004: 45). Намеће се чињеница да је у свету постојао универзални приступ при избору речи од којих су настајала лична имена, као што су термини из материјалне и духовне културе, попут назива биљака, животиња, речи које су пореклом везане за доброту и лепоту, или за оне речи које магијским деловањем могу заштити дете од злих сила (ГРКОВИЋ 2004: 45).

На крају овог истраживања налази се *Регистар мушких личних имена*. Поред сваког имена забележена је учесталост јављања, као и скраћенице села у којима је лично име посведочено (Га – Гарe, ГД – Горњи Душник, ДД – Доњи Душник, Кр – Краставче).

2.1. Порекло имена

Основни систем мушких (па и женских) личних имена српског становништва чине имена словенског порекла, која су у већини, и имена хришћанског или календарског порекла, којих има мање (ЋИРИЋ 1997: 328).

Према пореклу, лична мушка имена, која овом приликом улазе у нашу анализу, биће разврстана на словенска имена, хришћанска имена и остала имена која се могу двојако тумачити. Компаративним приступом материјалу, којим располажемо за потребе овог истраживања, уочава се да је група имена словенског порекла бројнија у односу на имена која су хришћанског порекла. Најучесталија мушка имена словенског порекла су *Милан*, са 29 потврда, *Драгутин*, са 26 потврда, *Благоја/Благоје*, са 20 потврда, *Влајко*, са 16 потврда у ексцерпираним материјалу. Најфреквентнија имена хришћанског порекла у грађи којом располажемо су *Петронија*, са 22 потврде, антропоним *Александар*, који се забележен 14 пута, *Јаков* и *Никола*, са по 11 потврда, и *Ворђе*, име које се јавља 10 пута на изабраној територији.

Хришћанска имена:⁵ Највећи број хришћанских мушких имена јесу имена библијског или календарског порекла (ПОЛОМАЦ 2011: 36; ПОЛОМАЦ 2017: 116). У хришћанска имена убрајамо и лична имена која су грчког порекла.⁶ Оваква имена ушла су у српски ономастички систем под јаким утицајем православне вере (КРСТАНОВА 2009: 72).

У грађи којом располажемо за потребе овог истраживања таква су следећа лична имена: *Адам, Алекса, Александар, Андреја, Антанасије, Антанаско, Атанасије, Ване*,⁷ *Василије, Васиљко, Васко, Глигорије, Гмитар, Димитрије, Ђорђе, Ђура, Иван, Игњат, Илија, Јаков, Јанаћије, Јанаћко, Јанко, Јеврем Јован*,⁸ *Јордан*,⁹ *Корнелије, Коста, Костадин, Коца, Лазар, Лука, Марко, Матеја, Матија, Мијалко, Митар, Михаил, Михаило, Михајил, Наско, Никодија, Никодим, Никола, Николча, Павле, Павол, Пејча, Петар, Петраћко, Петронија, Прокоп, Ранђел, Реља*,¹⁰ *Риста, Ристосија, Сава, Сима, Симеон, Симијон, Сотир, Софроније, Спира, Спиридон, Стеван, Тане, Теодосија, Теодосије, Тодор, Тома, Трифун, Христа, Христифор, Христосија*.

Словенска имена: Учесталост имена која су словенског порекла представљају резултат социјалних, културолошких и географских чинилаца. Словенски антропонимски систем боље се сачувао код сеоског становништва, односно, сеоско становништво имало је најконзервативнију антропнимију (ЈОВАНОВИЋ 1985: 211; ПОЛОМАЦ 2022: 517).

⁵ Велика фреквентност хришћанских имена у *Дечанском поменику* највероватније је условљена социјалним фактором, јер се у поменицима бележе имена манастирских приложника који чине градско становништво и властеоски сталеж, па је и њихова антропнимија иновативнија, сматра В. Поломац (2017: 114).

⁶ Д. Радовановић наводи, анализирајући антропониме двеју генерација у Лесковцу, да под хришћанским именима подразумева сва она имена која су се усталила у народу по примању хришћанства, па се тако могу издвојити грчка, латинска или хебрејска имена (РАДОВАНОВИЋ 2022: 104).

⁷ М. Грковић наводи да облик *Ване* потиче од личног имена *Ванђел* < *Евангел* грчког порекла (ГРКОВИЋ 1977: 49).

⁸ Антропоними *Иван* и *Јован* су варијанта истог имена. Међутим, већа фреквентност у нашем материјалу видљива је код облика *Јован* (11 потврда, наспрам 3 потврде). О односу поменутих антропонима интересантне закључке доноси Г. Јовановић (1985: 212). Наиме, она истиче да однос ова два имена треба посматрати хронолошки, односно да је *Иван* старија варијанта, а да у споменицима који датирају 15–16. века долази до наглог ширења варијанте *Јован* (ЈОВАНОВИЋ 1985: 212).

⁹ Име *Јордан* потиче од назива истоимене реке у Палестини, која се помиње у *Библији* (ГРКОВИЋ 1977: 108).

¹⁰ Антропоним *Реља* вероватно представља варијанту мушког личног имена *Хреља* (в. БОЈОВИЋ ЈОКСИМОВИЋ 2023: 358). В. Поломац (2022: 523) позива се на објашњење М. Грковић да је у питању антропоним грчког порекла, али наводи и тумачење П. Скока који за поменути антропоним претпоставља словенску именицу *крило*.

Према речима М. Гочанин, најстаријим именима, која су наслеђена из прасловенског језика, сматрају се народна мушка и женска лична имена. „Њих у најранијем периоду карактерише непосредна номинација и одсуство посесивне придевске морфеме. Основни тип прасловенских мушких личних имена јесу двотематска, двоосновинска односно сложена имена попут: Радомир” (ГОЧАНИН 2007: 162).

Наш материјал доноси следећа имена словенског порекла: *Благоја/Благоје*,¹¹ *Богдан, Богољуб, Богослав, Божидар, Боривоја, Бранко, Будимир, Велисав, Величко, Вељко, Видак, Виден, Видић, Видоје, Владета, Владимир, Влајко, Војислав, Вукадин, Вукашин, Гојко, Горча, Добросав, Драгић, Драган, Драгољуб, Драгомир, Драгутин, Душан, Еленко, Живадин, Живојин, Здравко, Јеленко, Љубен, Љубиша, Љубисав, Љубомир, Миладин, Милан, Миливоја/Миливоје, Милија, Милован, Милоја/Милоје, Милорад, Милосав, Милош, Милутин, Миља, Младен, Недељко, Ненад, Првул, Радивоје, Радичко, Радомир, Ранко, Светислав, Светозар, Славко, Спаса, Средоја, Срета, Сретен, Стамен, Стаменко, Станимир, Станоја/Станоје, Стојадин, Стојан, Стојанча, Стојица, Тихомир, Трајко, Цветко.*

Остала имена: Крста – име може бити превод грчког имена, али и хипокористик од Христифор (Грковић 1977: 115; Поломац 2017: 117), *Крстонија*.

Табела 1: Преглед ексцерпираних имена према пореклу

Порекло	Број имена	Проценат	Број потврда	Проценат
Хришћанска	73	47%	281	46%
Словенска	80	52%	326	53%
Остала имена	2	1%	8	1%

На основу табеларног приказа, којим се потврђује оно што је на почетку рада предвиђено, јасно је да незнатну превагу односе имена словенског порекла. Проценат имена словенског порекла у ексцерпираној грађи је 52%, док је посведочено 47% имена која су у српски ономастикон дошла посредством хришћанства. Овај податак потврђује хипотезу изнету на почетку – да је сеоско становништво имало конзервативнији систем личних имена, па су зато и бројни антропоними словенског порекла.

2.2. Семантичка анализа имена словенског порекла

Увидом у грађу којом располажемо, уочено је да је семантика имена словенског порекла прозирна, те се, у складу са мотивацијом настанка

¹¹ Ј. Марковић (2000: 202) истиче да је наставак *-ија* веома продуктиван у грађењу властитих имена, према књижевном *-ије*. У нашој грађи забележене су обе форме појединих антропонима, попут *Благоја* и *Благоје*, *Милоја* и *Милоје*, *Станоја* и *Станоје*, али и појединачни облици, као што су *Димитрије*, *Корнелије*, односно *Никодија*, *Христосија* и сл.

ових антропонима, та имена могу сврстати у неколико ужих семантичких група. Према својој мотивацији, лична имена могу бити мотивисана именицама, придевима, као и глаголима, а посебно су се у народу деци давала она имена којима се може изразити каква позитивна и племенита особина (БУКУМИРИЋ 2015: 181; СТЕФАНОВИЋ 2020: 219). Како истичу Т. Трајковић и Ј. Стошић, ако пажљиво и дубље сагледамо могуће изборе личних имена, њихових значења и симболичких спојева, можемо доћи до веома важних закључака о снази коју носи једно име (ТРАЈКОВИЋ, СТОШИЋ 2024: 394).

Антропоними словенског порекла разврстани су у десет ужих семантичких група. Не може се са сигурношћу подвући јасна црта код сваке од наведених семантичких група јер се нека лична имена могу тумачити на више начина. Као пример наводимо мушка лична имена *Јелен*, *Смиљко* и *Цветко* за која постоје по два тумачења.

2.2.1. Имена по називима животиња: *Букадин*, *Вукашин*, *Еленко*, *Јеленко*.¹²

Лична имена која су мотивисана зоонимима заузимају значајан удео у српском антропонимском систему. Како закључује Г. Штасни, у антропониме мотивисане називима животиња из мотивног семантичког садржаја „преноси се семантичка компонента са значењем особине животиње (компоненте које се односе на физички изглед животиње и њену ћуд), али и оне особине за које верујемо да их одређена животиња поседује” (ШТАСНИ 2014: 250).

Имена са основом *вук* носе са собом профилатичку функцију, те се верује да ће онај ко на рођењу добије такво име бити снажан и јак, али и заштићен од злих сила и духова. Верује да оваква имена могу предодредити судбину и карактер детета, као и да га могу штитити од болести или смрти (ГОЧАНИН 2007: 164).

2.2.2. Имена по годишњем добу, месецу или седмичном дану: *Недељко*, *Средоја*, *Цветко*.¹³

2.2.3. Имена са основом *бог*:-: *Богдан*, *Богољуб*, *Богослав*, *Божидар*.¹⁴

¹² За име *Јелен* М. Грковић истиче да је у питању мушки облик женског имена *Јелена*, али и да може бити да је назив животиње узет за мушко име (ГРКОВИЋ 1977: 105).

Вук је митолошка животиња и симбол срчаности и здравља, те се име са основом *вук* давало детету с намером да га чува од злих духова и демона (ГОЧАНИН 2009: 129–130), јер се код давања имена везаног за животињу првенствено мислило на његову профилатичку улогу (ГРКОВИЋ 1983: 36).

¹³ М. Грковић истиче, да осим што је име *Цветко* изведено од корена *цвет* + *-ко*, може бити и од назива празника *Цвети*, а најчешће се давало деци која су тада била рођена или крштена (ГРКОВИЋ 1977: 206).

¹⁴ Имена *Богдан*, *Богољуб* и *Божидар* преводи су са грчког језика (в. ГРКОВИЋ 1977: 38,

2.2.4. Имена која су настала од апстрактних појмова, као што су апелативи *гој* > *мир*, *душа*, *слава*, *спас*, *срећа*, у нашој грађи су: *Гојко*,¹⁵ *Душан*, *Славко*, *Спаса*, *Срета*, *Сретен*.

2.2.5. Имена од описних придева:

благ:- *Благоја*, *Благоје*;

велик:- *Велисав*, *Величко*, *Вељко*;

добар:- *Добросав*;

драг:- *Драгић*, *Драган*, *Драгољуб*, *Драгомир*, *Драгутин*;

жив:- *Живадин*, *Живојин*;¹⁶

здрав: *Здравко*;¹⁷

љуб:- *Љубен*, *Љубиша*, *Љубисав*, *Љубомир*;

мил:- *Миладин*, *Милан*, *Миливоја*, *Миливоје*, *Милија*, *Милован*, *Милоја*, *Милоје*, *Милорад*, *Милосав*, *Милош*, *Милутин*, *Миља*;¹⁸

Овој семантичкој скупини придружићемо и антропоним *Смиљко* за који М. Грковић, позивајући се на тумачење Т. Маретића, истиче да је настао према сложеним именима која садрже корен *мил*, а може бити и да је име настало према називу цвећа¹⁹ (ГРКОВИЋ 1977: 181).

млад:- *Младен*;

рад:- *Радивоје*, *Радичко*, *Радомир*;²⁰

39, 40), односно представљају калкове (ПАВЛОВИЋ 2012: 122). С друге стране, Р. Жутић за име *Богдан* истиче како је претпоставка да је име превод грчког имена данас одбачена, те закључује да је у питању старо словенско претхришћанско лично име од псл. **bogodanъ* / **bogъdanъ* (ЖУГИЋ 2016: 98).

За лично име *Богослав* М. Грковић каже да је сложено име од словенских основа (ГРКОВИЋ 1977: 39).

¹⁵ Лично име *Гојко* потиче од словенске основе *гој* и наставка *-ко* (ГРКОВИЋ 1977: 65). Апелатив *гој* означава *мир* (РМС 1967: 520).

¹⁶ Мотивација оваквих имена лежи у чињеници да су се она давала претежно с намером да дете живи, уколико су пре њега новорођенчад брзо умирала (ГОЧАНИН 2009: 129).

¹⁷ За лично име *Здравко* В. Поломац (2011: 39–40) сматра да се у 21. веку овај антропоним ретко среће. Ипак, приликом давања оваквих имена у савременом друштву заштитна функција често је секундарна, или чак одсутна, а мотив за надевање оваквих имена деци лежи у другим разлозима – према познатим историјским или савременим личностима.

¹⁸ И у грађи из Ибарског Колашина приликом класификовања изведених имена, издвојиле су се групе имена по бројности основа, те су три најфреквентније основе *мил*-, *рад*- и *вук*- (БОЈОВИЋ ЈОКСИМОВИЋ 2023: 356; БОЈОВИЋ ЈОКСИМОВИЋ 2024: 427).

¹⁹ Женска имена ове врсте много су бројнија у односу на мушка, што ће се показати у неком од наредних истраживања. М. Грковић истиче да култ дрвећа и биљака спада у најстарије култове, те да оваква имена својом бројношћу и разноврсношћу чине „једну од највећих категорија словенског ономастикона” (ГРКОВИЋ 1983: 37).

²⁰ У антропонимском систему личних имена *Дечанског Поменика* најучесталија основа за извођење словенских изведених имена је *рад*-, застим следе *вук*- и *мил*- (ПОЛОМАЦ 2017: 115).

свет-: Светислав, Светозар;
стамен-: Стамен, Стаменко;
тих-: Тихомир.

Велики број антропонима у чијим се основама налазе описни придеви попут *драг, мио, рад* и сл. сведоче о веровању у повезаност и узајамност имена и особина његовог носиоца (ГРКОВИЋ 1983: 40).

2.2.6. Заштитна имена

Имена с негацијом такође имају профилактичку улогу, а грађена су од антропонимске основе и негације *не* (ГРКОВИЋ 1983: 40). У материјалу којим располажемо такво је име *Ненад*.

Имена с кореном глагола *стати* и *стојати*: *Станимир, Станоја/Станоје, Стојадин, Стојан, Стојанча, Стојица*. М. Грковић (1983: 43) подвлачи да је у већини наших крајева постојало веровање да „нарочиту снагу имају имена која у себи садрже корен глагола стати”. Вероватно су оваква имена имала и функцију да зауставе даље рађање деце јер, иако је смртност на једној страни доносила несрећу, било је и породица којима је прекомерно рађање деце, нажалост, претило глађу и сиромаштвом (ГРКОВИЋ 1983: 43).

2.2.7. Имена с глаголским кореном у основи сведоче о потреби да значење мотивног глагола буде пренесено у лично име. Забележени су антропоними са глаголима *бити, борити се, бранити, видети, владати, хранити* и *трајати*:

бити: Будимир;
борити (се): Боривоја;
бранити: Бранко;
видети: Видак, Виден, Видић, Видоје;
владати: Владета, Владимир, Влајко;
(х)ранити: Ранко;
трајати: Трајко.

2.2.8. Број као основа за лично име: *Првул*. Имена са основом редног броја *први* показују жељу родитеља да дете заузме такво место на свом животном путу (ГРКОВИЋ 1983: 39).

2.2.9. Имена с апелативом који значи географски предео, односно место рођења, у нашем материјалу потврђује антропоним *Горча* са апелативом *гора* у основи.

2.2.10. Имена са ознаком бића: *Војислав*. У корену овог имена налази се апелатив *воинь*,²¹ стара словенска именица којом се означава војник (в. ГОЧАНИН 2009: 130). За овај корен П. Скок (1973: 612) закључује да је врло чест у антропонимији, колико у старим двочланим личним именима тако и у хипокористцима.

²¹ Уп. *војь* у значењу 'војник' код П. Скока (1973: 612) и у ПЕРСЈ (2013: 159–160).

3. Закључак

Издавањем и прегледом антропонимске грађе из једног дела заплањске области настојали смо да употпунимо ономастичку слику поменуте географске и административне територије, која се налази на југоистоку српског језичког простора. Грађа за наше истраживање ексцерпирана је из *Регистра матичне књиге рођених* и броји преко 150 мушких антропонима, са нешто више од 600 потврда.

Структура рада огледа се у два тока – у првом делу представљена је подела према пореклу мушких личних имена, док је у другом делу рада указано на семантичку поделу антропонима. Према пореклу, лична мушка имена, која су овом приликом била део наше анализе, разврстана су на словенска имена, хришћанска имена и остала имена која се могу двојако тумачити. Компаративним приступом материјалу уочено је да се група имена словенског порекла издвојила као бројнија у односу на имена која су хришћанског порекла. Најфреквентнија мушка имена словенског порекла су *Милан*, са 29 потврда, *Драгутин*, са 26 потврда и облици *Благоја/Благоје*, са 20 потврда. Најучесталија имена хришћанског порекла у грађи којом располажемо су *Петронија*, са 22 потврде, антропоним *Александар*, који се забележен 14 пута и лична имена *Јаков* и *Никола*, са по 11 потврда.

Мушка имена словенског порекла, с обзиром на своју семантичку прозирност, разврстана су у 10 значењских група. Уочено је да према, својој мотивацији, лична имена најчешће могу бити мотивисана именицама (*Душан*, *Недељко*, *Сретен* и др.), придевима (*Добросав*, *Здравко*, *Милован*, *Тихомир* и сл.), као и глаголима (*Боривоја*, *Владимир*, *Станоја*, *Трајко* и др.). Само један антропоним као мотивну реч садржи редни број (*Првул*).

Многа од имена која су се давала деци по рођењу имала су заштитну функцију. Наиме, због лоших економских услова и честе недоступности здравственог система, дешавало се да су многе породице по рођењу губиле своју децу. Зато су честа имена са основом *вук*, са глаголом *стајати*, као и придевима *здрав* и *жив*, а све са намером да оно што се налази у структури имена профилактички утиче на његовог носиоца.

За нека друга истраживања остављамо анализу система женских имена, као и анализу осталих села са заплањске територије. На овакав начин забележен, а самим тим и анализиран, антропонимски систем од великог је значаја. Услед све већих миграција и централизације насеља, све је мање становника у опустелим заплањским селима, па је пред нама значајан и дугорочан циљ – да се ономастикон сачува од заборавља и остави као опомена будућим генерацијама.

4. Регистар мушких личних имена

А

Адам Кр
Алекса 2х ГД
Александар 14х Га ГД ДД Кр
Андреја 6х ДД ГД
Антанасије 4х Кр ДД
Антанаско ДД
Атанасије Кр

Б

Благоја 18х ДД ГД Га Кр
Благоје 2х Га Кр
Богдан ГД
Богољуб ДД
Богослав ГД
Божидар 3х ГД ДД
Боривоја Га
Бранко 6х ДД Кр
Будимир

В

Ване Кр
Василије 3х ГД
Васиљко Кр
Васко Кр
Велисав Га
Величко 7х Га ГД
Вељко Кр
Видак 2х ГД ДД
Виден 6х ГД ДД Кр
Видић
Видоје ГД
Владета ГД
Владимир 11х ГД ДД Кр
Влајко 16х ГД ДД Кр
Војислав 2х Га ГД
Вукадин 11х ГД ДД Кр
Вукашин 6х ГД ДД Кр

Г

Глигорије 3х Га ГД Кр
Гмитар 2х Кр
Гојко
Горча 3х Га ГД Кр

Д

Димитрије 6х ГД ДД
Добросав 3х Га ГД ДД
Драгић Кр
Драган Кр
Драгољуб Кр
Драгомир 3х Га ГД
Драгутин 26х Га ГД ДД Кр
Душан 8х ГД ДД Кр

Ђ

Ђорђе 10х Га ГД ДД Кр
Ђура 2х ДД Кр

Е

Еленко 2х Кр

Ж

Живадин 3х Га ДДКр
Живојин 2х ГД ДД

З

Здравко Кр

И

Иван 3х ГД Кр
Игњат 3х ГД Кр
Илија 7х Га ГД ДД

Ј

Јаков 11х Га ГД ДД Кр
Јанаћије 3х Кр
Јанаћко 4х ГД ДД
Јанко 2х ГД ДД
Јеврем ГД
Јеленко 3х ГД Кр

Јован 11х ГД ДД Кр
Јордан ДД

К

Корнелије ГД
Коста ГД
Костадин 3х Га ДД Кр
Коца 2х Кр
Крста 7х Га ГД ДД
Крстонија ДД

Л

Лазар 6х Га ГД ДД Кр
Лука 6х Га ДД Кр

Љ

Љубен 2х Га Кр
Љубиша
Љубисав 3х ГД ДД
Љубомир 6х ГД ДД Кр

М

Марко 3х ГД ДД Кр
Матеја 3х ГД ДД
Матија 4х ГД ДД Кр
Мијалко ГД
Миладин 5х ГД Кр
Милан 29х Га ГД ДД Кр
Миливоја 5х Га ГД ДД Кр
Миливоје 2х ДД Кр
Милија 4х ГД ДД Кр
Милован ГД
Милоја 7х Га ГД ДД
Милоје 2х ДД
Милорад 3х ГД ДД
Милосав ГД
Милош 2х Га ДД
Милутин 10х Га ГД ДД Кр
Миља 3х ГД ДД
Митар 2х Га Кр
Михаил 8х ГД ДД Кр
Михаило 2х ГД

Михајил 3х Кр
Младен 7х Га ГД ДД Кр

Н

Наско Кр
Недељко
Ненад ДД
Никодија 5х ГД ДД Кр
Никодим 2х ГД ДД
Никола 11х Га ГД ДД Кр
Николча Кр

П

Павле Га
Павол 2х ГД ДД
Пејча 5х ГД ДД Кр
Петар 10х Га ГД ДД Кр
Петраћко ДД
Петронија 22х Га ГД ДД Кр
Првул ДД
Прокоп Га

Р

Радивоје 2х ДД Кр
Радичко Кр
Радомир 2х Га Кр
Ранђел 9х ГД ДД Кр
Ранко Кр
Реља ГД
Риста Кр
Ристосија 4х Га ГД Кр

С

Сава 7х Га ГД ДД Кр
Светислав ДД
Светозар 18х Га ГД ДД Кр
Сима 3х Га ГД
Симеон ДД
Симијон ГД
Славко 2х Кр
Смиљко ГД
Сотир ДД
Софроније 2х Га ДД

Спаса 2х ГД Кр
Спира 2х ГД
Спиридон ДД
Средоја ГД
Срета ГД
Сретен 4х ДД ГД Кр
Стамен 3х ГД ДД Кр
Стаменко 2х ДД
Станислав 3х ГД ДД
Станоја Кр
Станоје Га
Стеван 6х ГД Кр
Стојадин 13х Га ГД ДД Кр
Стојан 4х Га ГД
Стојанча Га
Стојица Кр

Т

Тане 2х Кр
Теодосија ГД
Теодосије Кр
Тихомир ГД
Тодор 7х Га ГД ДД Кр
Тома 2х ГД
Трајко 9х Га ГД ДД Кр
Трифун

Х

Христа 3х Га ДД
Христифор ГД
Христосија 2х Га

Ц

Цветко ГД

Цитирана литература

- БОЈОВИЋ ЈОКСИМОВИЋ, Јована. „Из антропонимије Ибарског Колашина”. *Византијско-словенска чтенија VI* (2023): 351–360.
- БОЈОВИЋ ЈОКСИМОВИЋ, Јована. „Из антропонимије братства Божовића у Ибарском Колашину”. У: *Многолетна писања сабрасмо у једно*. Тематски зборник посвећен професору Драгиши Бојовићу (ур. Катарина Митровић, Јована Бојовић Јоксимовић) Ниш: Центар за црквене студије, 2024, 419–433.

- БУКУМИРИЋ, Милета. *Ономастика централног Косова*. Београд: Српска академија наука и уметности – Одбор за ономастику – Библиотека ономатолошких прилога, 2015.
- ГОЧАНИН, Мирјана. „О неким карактеристикама српске, руске и бугарске антропонимије”. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* L (2007): 161–165.
- ГОЧАНИН, Мирјана. „О личним именима према мотивној лексеми у српском језику”. *Межкултурна комуникација* 10/2 (2009): 129–133.
- ГРКОВИЋ, Милица. *Речник личних имена код Срба*. Београд: Вук Караџић, 1977.
- ГРКОВИЋ, Милица. *Имена у Дечанским хрисовуљама*. Нови Сад: Филозофски факултет у Новом Саду, 1983.
- ГРКОВИЋ, Милица. „Историјски пут српског именослова”. *Предавања из историје језика. Лингвистичке свеске* 4 (2004): 43–69.
- ЖУГИЋ, Радмила. „Лична имена у микротопонимији Јабланичког краја”. *Годишњак за српски језик* XXII (2016): 95–113.
- ЈОВАНОВИЋ, Гордана. „Хришћанска имена у околини Београда почетком XVI века”. *Zbornik referata i materijala V jugoslovenske onomastičke konferencije* (1985): 207–216.
- КРСТАНОВА, Вања. „Савремено стање бугарског и српског система личних имена”. *Српски језик у употреби* (ур. Милош Ковачевић). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2009, 71–79.
- МАРКОВИЋ, Јордана. „Говор Заплања”. *Српски дијалектолошки зборник* XLVII (2000): 1–307.
- ПАВЛОВИЋ, Јелена. „Лична имена у Стенографским белешкама Народне скупштине одржане у Нишу 1898. године”. *Годишњак за српски језик* XXV (2012): 117–127.
- ПЕРСЈ: *Приручни етимолошки речник српског језика*. Београд: институт за српски језик САНУ, 2023.
- ПОЛОМАЦ, Владимир. „Неколико напомена о систему личних имена у Крагујевцу у првој деценији XXI века”. *Ономатолошки прилози* XXI (2011): 35–43.
- ПОЛОМАЦ, Владимир. „Из антропонимије Дечанског Поменика”. *Наслеђе* 38 (2017): 111–123.
- ПОЛОМАЦ, Владимир. „Мушка имена у Поменику манастира Свете Тројице (Пљевља, XVI век)”. *Црквене студије* 19 (2022): 513–527.
- РАДОВАНОВИЋ, Данијела. „Антропонимија двеју лесковачких генерација”. *Годишњак за српски језик* XXXIII (2022): 103–120.
- САВИЋ, Сандра. „Лични надимци заплањске варошице Гаџин Хан”. *Зборник Филозофског факултета* (2024): 33–51.
- СИМОНОВИЋ, Драгољуб. *Заплање*. Ниш – Београд: Градина – Народна књига – Етнографски институт САНУ, 1982.
- СТЕФАНОВИЋ, Душан. „Из ономастике Кормана”. У: *Наука без граница III* (ур. Звездан Арсић). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета

та у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, 2020: 217–226.

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ *Попис становништва, домаћинства и станова 2022. у Републици Србији* <https://www.stat.gov.rs/sr-Latn/oblasti/popis>.

РМС: *Речник српскохрватскога књижевног језика* књ. I–VI. Нови Сад: Матица српска, 1967–1976.

СИМОНОВИЋ, Драгољуб. *Заплање*. Ниш – Београд: Градина – Народна књига – Етнографски институт САНУ, 1982.

ТРАЈКОВИЋ, Татјана и Јелена Стошић. „Антропонимија и топонимија у приповеткама Анђелка Крстића”. У: *Многолетна писања сабрасмо у једно*. Тематски зборник посвећен професору Драгиши Бојовићу (ур. Катарина Митровић, Јована Бојовић Јоксимовић). Ниш: Центар за црквене студије, 2024, 393–418.

ЋИРИЋ, Љубисав. „Ономастика белопаланачког краја”. *Ономатолошки прилози* XIII (1997): 37–338.

ШТАСНИ, Гордана. „Лична имена по вуку”. *Књижевност и језик* LXI/3–4 (2014): 249–264.

SKOK, Petar. *Etimologijski rečnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti, 1971–1974.

Sandra G. Savić

FROM ONOMASTICS OF ZAPLANJE – MALE PERSONAL NAMES

The paper presents the system of male personal names in a part of Zaplanje, from the end of the 19th century. The research base refers to four villages from the mentioned geographical and administrative area – Gare, Gornji Dušnik, Donji Dušnik and Koprivnica. The material was excerpted from the *Birth Register*. For the purposes of this research, anthroponyms were classified according to origin into Christian, Slavic and other names, which indicates their number and frequency. The second part of the paper provides a semantic analysis of the excerpted corpus with the aim of indicating the richness and diversity of the anthroponymic system of Zaplanje from the end of the 19th century. This data is of great importance considering that today this area is poorly populated, and that the population has decreased fivefold in just over 100 years.

Keywords: Zaplanje, onomastics, anthroponymy, male personal names, origin of names, semantic analysis.